

WOSINSKY MÓR MEGYEI MÚZEUM

H-7100 SZEKSZÁRD
SZENT ISTVÁN TÉR 26.

E-mail: wmmm@terrasoft.hu * Honlap: www.wmmm.hu
Tel/Fax: +36 74/316 222 * Számlaszám: 11746005-15416449

SZAKMAI BESZÁMOLÓ

M4 – Múzeumok Együttműködésben konferencia

Wosinsky Mór Megyei Múzeum, Szekszárd, 2023. április 17–18.

Résztvevő múzeumok:

Kecskeméti Katona József Múzeum, Kecskemét (KKJM)

Laczkó Dezső Múzeum, Veszprém (LDM)

Szent István Király Múzeum, Székesfehérvár (SZIKM)

Wosinsky Mór Megyei Múzeum, Szekszárd (WMMM)

Második állomásához érkezett az „M4 – Múzeumok Együttműködésben” elnevezésű konferenciasorozat, ami 2023. április 17–18-án került megrendezésre a szekszárdi Wosinsky Mór Megyei Múzeumban. A résztvevő négy múzeum jelen lévő muzeológusainak (történész, néprajzos, régész, művészettörténész) és szakembereinek (múzeumpedagógus, könyvtáros, restaurátor) részvételével kerekasztal-megbeszélés folyt a jövőbeli együttműködés lehetséges irányairól, a közös kutatási, bemutatási lehetőségek meghatározásáról. A megbeszélés elsősorban az egyes intézményekben már futó munkák és a jövőbeli kutatási és kiállítási tervek figyelembevételével történt. A jelentkezők nagy száma miatt a konferenciát három tematikus szekcióra bontottuk, hogy pontosabban meg tudjuk fogalmazni az együttműködés területeit, irányait.

A konferencia régészeti I. szekciójában elhangzott előadások a témájukban főként olyan kérdést mutattak be, amelyek hasznosak lehetnek a többi múzeum számára is.

Péterváry-Szanyi Brigitta (LDM, igazgató) a Bakony területén a közelmúltban terepbejárással, műszeres leletfelderítéssel felfedezett római kori lelőhelyeket mutatta be. Az előadásban elhangzottak elsősorban módszertanilag hasznosak a többi intézmény kutatói számára, hiszen olyan területet vizsgáltak, ahol a modern mezőgazdaság nem roncsolta a jelenségeket. Így a veszprémi tapasztalatai segíthetnek a több száz éve nagyobb kiterjedésű erdővel borított területek régészeti lelőhelyeinek feltérképezésében.

WOSINSKY MÓR MEGYEI MÚZEUM
H-7100 SZEKSZÁRD
SZENT ISTVÁN TÉR 26.

E-mail: wmmm@terrasoft.hu * Honlap: www.wmmm.hu
Tel/Fax: +36 74/316 222 * Számlaszám: 11746005-15416449

Ódor János Gábor (WMMM, igazgató) egy, a Kajdacs határában a 19. századi vasútépítéssel, majd a szőlőműveléshez kapcsolódó rigolírozással megbolygatott temető múzeumba került leletanyagát mutatta be, amely alapján a temetkezések egyértelműen az Árpád-korban betelepülő besenyőkhöz köthetők. Továbbá az előadó vázolta a Sárvíz mentén folyamatban lévő topográfiai kutatását. Ezek alapján további bizonyítékok támasztják alá, hogy Fejér megyéhez hasonlóan Tolna megye folyómenti sávjában is jelentősebb besenyő szállásterület található. A katonai segédnépként letelepített népnek minden bizonnyal a Sárvízhez közel futó hadi út védelmében volt szerepe.

Dr. Rosta Szabolcs (KJM, igazgató) a tatárjáráskor elpusztult templomok hagyományos régészeti módszerű, illetve roncsolásmentes eszközökkel történő feltérképezése kapcsán olyan, főként fémdetektorral gyűjtött leletanyagról beszélt, amely a szertartások során használt, elsősorban limoges-i eredetű keresztekhez köthetők. Szembeötlő ezen tárgyak nagy száma és gazdagsága a Duna-Tisza közén, ami a mongol pusztítás mértékéből adódhat, de jó párhuzamul szolgálnak ezek a leletek a három további együttműködő múzeum gyűjtőterületén ritkábban ugyan, de szintén elő-előkerülő hasonló leletekhez.

Pátkai Ádám Sándor (LDM, tudományos titkár) városi környezetben végzett kisebb méretű középkori és kora újkori temetőfeltárás eredményét és tanúságait mutatta be, amellyel a többi múzeum régészei is szembesülhetnek.

Czövek Attila (WMMM, osztályvezető) az 1686-os török ellenes hadjárat régészeti hagyatékáról tartott előadásában bemutatta Buda felszabadítását követően a Duna jobb partján különösebb katonai események nélkül Tolna városáig vonuló nemzetközi zsoldos sereg néhány napos táborhelyein fémkeresős kutatással talált meglepően nagy számú és variációjú leletanyagot. Mivel a sereg mind Fejér megye területén, mind a Duna-Tisza közén is heteket töltött, többször tábort vert, így a – bizonyára hasonló leletanyagot tartalmazó – nyomukat ott is érdemes keresni.

Dr. Vizi Márta (WMMM) a konferenciának helyet adó múzeumpalota tervezéséről, építéséről, történetéről tartott előadást kitérve azokra a közös gondokra, feladatokra is, amit egy 120 éves épület fenntartása, működtetése jelent.

A fennmaradó három előadás a közösségi régészet témájához kapcsolódott. Pánya István (KKJM, osztályvezető) Bács-Kiskun megyei, dr. Szücsi Frigyes (Szikm) Fejér megyei

WOSINSKY MÓR MEGYEI MÚZEUM
H-7100 SZEKSZÁRD
SZENT ISTVÁN TÉR 26.

E-mail: wmmm@terrasoft.hu * Honlap: www.wmmm.hu
Tel/Fax: +36 74/316 222 * Számlaszám: 11746005-15416449

helyzetképet vetített a kollégák elé, ami a nagyfokú különbségek ellenére is hasonló tapasztalatokról és problémákról árulkodik. Dr. K. Németh András (WMMM, tudományos titkár) a vendéglátó múzeum közösségi régészeti programjában részt vevő múzeumbarát fémkeresősök által összegyűjtött leletanyag bemutatását célzó 2022-es kiállítást mutatta be a kollégáknak.

Az előadásokat záró beszélgetés során is leginkább a közösségi régészet helyzetéről, problematikájáról, lehetőségeiről volt szó.

A WMMM épületeiben található régészeti tárgyú kiállításokban (főként a Látványtárban) történő tárlatvezetések a kiállított tárgyak megtekintésén túl alkalmat jelentettek kiállítás technikai, módszertani kérdések megbeszélésére is.

A II. szekció előadásaiban a múzeumok néprajzos muzeológusai és történeti néprajzzal foglalkozó munkatársai mutatták be napjaink lokális jellegű kutatásait és jövőbeli szakmai terveit.

Elsőként Csapai János (WMMM) beszélt a sárközi református parasztházak jellegzetes építészeti jellemzőiről. Helyszíni kutatása során feltárta az épületek 18–20. században bekövetkező változásokat, illetve a többhelyes parasztház és gazdasági épületek bővítésének okát és funkcióját. Az előadás során felhívta a figyelmet a régészet, a történelmi térképészet és a néprajz szoros együttműködési lehetőségeire.

Hasonló építészeti témát választott Bezsenyi Ádám (KKJM), aki Kecskemét 20. századi népi építészeti emlékeinek megőrzéséről, átépítéséről beszélt. Kecskeméten az 1970-es években merült fel a pusztuló népi építészeti emlékek megmentésének igénye, ennek köszönhető a Klapka-ház, a Hoksza-ház és a Bánó-ház megújulása, ami a lakóépületből intézményi épületté történő funkcióváltásuknak köszönhető. Kiemelendő a Kerényi József nevéhez fűződő Nemzetközi Kerámia Stúdió kialakítása. Kerényi két népi épület mellé két modern épületet tervezett, melyek kialakítása során figyelembe vette sajátos jellegű, népi építészeti környezetüket.

Szabó-Kocsis Zsuzsanna (KKJM) a Katona József Múzeumban fellelhető mézeskalácsos és gyertyaöntő mesterség tárgyi emlékeit mutatta be. Előadása során nemcsak a tárgyak

WOSINSKY MÓR MEGYEI MÚZEUM

H-7100 SZEKSZÁRD
SZENT ISTVÁN TÉR 26.

E-mail: wmmm@terrasoft.hu * Honlap: www.wmmm.hu
Tel/Fax: +36 74/316 222 * Számlaszám: 11746005-15416449

elemzésére (keletkezés helye, ideje, tárgytypus) tért ki, hanem felhívta a figyelmet a mesterség országos elterjedtségére, népszerűségére, ami lehetséges kutatási témát jelenthet más múzeumoknak is.

Dr. L. Karsai Henriett (LDM) előadásában a Laczkó Dezső Múzeum és a Veszprém Megyei Honismereti Egyesület Tájházalás elnevezésű programsorozatát ismertette. A 2019. júniusában indított műhelybeszélgetések lehetőséget teremtettek a megyében működő tájházak, helytörténeti- és néprajzi gyűjtemények számára, hogy a gyűjtemények kezelői és fenntartói rendszeresen találkozzanak egymással, illetve a szakmai munkát segítő néprajzos, történész, restaurátor és PR szakemberekkel. A előadásokkal egybekötött, megyeszerte megtartott találkozók elsődleges célja biztosítani a helytörténeti gyűjtemények, tájházak számára az információhoz jutást, a segítségkérési lehetőségeket. Távlati cél azonban egy megyei tájházi mentor hálózat kialakítása, ami egybevágná a Tájházigazgatóság elképzeléseivel is. Így a LDM kezdeményezése kiváló példaként szolgálhat más múzeumok számára is.

Törő Balázs (LDM) kutatásai miatt két témával is jelentkezett a konferenciára. Első előadásában a Balaton-felvidék példáján keresztül a szőlőhegyi kultúrtáj hasznosításának három különböző gyakorlatát mutatta be, kezdve a történeti előzményektől a jelenkori társadalmi-gazdasági viszonyok ábrázolásáig. A folyamatot öt csomópont mentén elemezte: filoxéra (szőlőterületek csökkenése, beerdősülés), a vasút megjelenése (az idegenforgalom térnyerése), parasztellenes politika (gazdátlanul maradt szőlőterületek, présházak), gulyáskommunizmus (víkendházak nyaralókultúra), 1990-től napjainkig (luxusnyaralók, lakóházak, kertvárosiasodás). Munkája párhuzamba állítható és összevethető dr. Fuksz Márta (WMMM) Szekszárdi borvidékről szóló kutatásával.

Törő Balázs (LDM) második előadásában egy ezidáig kevésbé kutatott veszprémi mesterség, a kékfestés helyi jellemzőit ismertette. A levéltári kutatómunka nyomán feltáruló veszprémi kékfestő-történelem legfőbb állomásainak bemutatása mellett a legjelentősebb kékfestő dinasztia, a Stoll család működését elemezte, kitérve arra, hogy a mellettük a városban működő, szintén kékfestő Husvéth családdal a rivalizálás helyett inkább a piac felosztása tűnt jellemzőbbnek. Az előadás második részében kísérletet tettem a múzeumunkban őrzött tárgyi anyag „szóra bírására”, továbbá nyomódúcok és a gyűjteményünkben található kékfestő

WOSINSKY MÓR MEGYEI MÚZEUM

H-7100 SZEKSZÁRD
SZENT ISTVÁN TÉR 26.

E-mail: wmmm@terrasoft.hu * Honlap: www.wmmm.hu
Tel/Fax: +36 74/316 222 * Számlaszám: 11746005-15416449

textíliák összevetésére, elemzésére is. Kutatása (módszer és gyakorlat) szintén jó példa a mezővárosi kékfestő mesterségek kutatásához.

Dr. Pilipkó Erzsébet (LDM) a Laczkó Dezső Múzeum néprajzi gyűjtemény nemzeti jelképekkel díszített népművészeti alkotásait mutatta be. A műtárgyak tematizálása során kitért az alkotók eredeti foglalkozására, a tárgyak anyagára és a rajtuk megjelenő jelképek motívumkincsére (költő-portré, címer, stb). Bemutatta továbbá a tárgyak megalkotásának időpontját, a korszakra jellemző nemzeti ideológiák hatását, a megrendelők hazafias érzelmeinek okát. Előadása lehetőséget adott a közös párbeszéd megindulására, ugyanis minden gyűjtemény magáénak tudhat hasonló műtárgyakat.

Utoljára Bognár Gabriella (KKJM) az 1970-es években meginduló táncházmozgalomban részt vevő közönség megváltozott ruhaviseleti szokásairól beszélt. Kutatása alapján kijelenthető, hogy a táncházmozgalom kezdetén – a hivatalos táncosok részvétele miatt – a népviseleti ruhák terjedtek el, míg a mozgalom populárisává válásával, a résztvevő társadalmi rétegek kiszélesedésével megjelentek az egyszerű, hétköznapi ruhadarabok is már az 1970-es években. A rendszerváltás óta a táncházak szereplői gyakran lecserélték a drága népviseletet praktikus, a szabad mozgást elősegítő pamutpólóra és vászon bőszoknyára, továbbá megjelentek olyan szimbolikus, a nemzeti érzést és hovatartozást leképező viseleti darabok, mint a tarsolylemezes bőrtáskák.

II. szekció előadásai újkortörténeti, képzőművészeti, múzeumpedagógiai, restaurálási témákat érintettek. A szerteágazó témák ellenére több kapcsolódási pontot is találtunk a tudományos előadásokban és a muzeológiai témákban.

Az újkortörténeti előadók választott témájukat tudományos alapossággal elemezték, az előadások általános tanulságokkal szolgálnak

Mácsainé Iván Éva egy, a Wosinsky Mór Múzeum gyűjteményében őrzött fotóalbumot mutatott be. Az amatőr fotósok által készített harctéri felvételek hitelesen dokumentálták a háború eseményeit, így *Géczy Béla őrnagy fotóalbuma – A magyar királyi 9. könnyű hadosztály a keleti fronton (1942–1943)* című előadás során bepillantást nyerhettünk a 9.

WOSINSKY MÓR MEGYEI MÚZEUM
H-7100 SZEKSZÁRD
SZENT ISTVÁN TÉR 26.

E-mail: wmmm@terrasoft.hu * Honlap: www.wmmm.hu
Tel/Fax: +36 74/316 222 * Számlaszám: 11746005-15416449

hadosztály alakulatainak mindennapjaiba 1942 áprilisától egészen 1943 januárjáig. Kutatása párhuzamba állítható a

T. Konkoly Lilla *A bábaképzés és a védőnői szolgálat kezdetei Tolna megyében* című előadásában az országos tendenciákra kitekintéssel mutatta be a Tolna megyei szervezetek megalakulását és fejlődését.; a századfordulón még mindig magas csecsemőhalálozás elleni küzdelem kontextusában elhelyezve a témát - társadalmi és demográfiai problémákat is érintve az előadásban.

Hajagos Csaba *A „földosztás”, a tsz-szervezés kezdeti fázisai (előkészítés, annak eszközkészlete) Bács-Kiskun megye kiskunfélegyházi járásában* című előadása a paraszttársadalom felszámolása, TSZ-be való kényszerítésének problémáját mutatta be.

A Szent István Király Múzeum múzeumpedagógusainak előadása Kovács Dóra – Haraszti Zsigmond – Zöldi-Birkás Éva: *Az élő történelem alkalmazása a múzeumi nyomozós játék keretei között* című előadásuk követendő példával szolgál mindenki számára a hiteles történelmi ismeretek átadása, a szórakoztatva tanulás tekintetében.

Egervári Márta *Az Egy török kori lánykaruha rekonstrukciójáról* szóló előadása bemutatta a restaurátor szakmai kihívásait a történelmi hitelesség maximális szem előtt tartásának követelményét egy-egy szinte elfeledett technika újra felfedezésében.

A képzőművészeti előadások közül Izinger Katalin *Veszteségek és traumák ábrázolása* a Szent István Király Múzeum gyűjteményében című előadás a konferencia fő tematikája a krízistörténelem felől vizsgálta tárgyát. Sipos Anna *A raktározási problémák és megoldások* a Laczkó Dezső Múzeum képzőművészeti gyűjteményében és Lovas Csilla *A Wosinsky Mór Megyei Múzeum képzőművészeti gyűjteményének bemutatása* című előadások betekintést engedtek a résztvevő múzeumok anyagába és rávilágítottak a gyűjtemények hasonlóságaira és különbségeire, illetve milyen problémák és megoldások jellemzik az egyes gyűjteményeket gondozását.

WOSINSKY MÓR MEGYEI MÚZEUM
H-7100 SZEKSZÁRD
SZENT ISTVÁN TÉR 26.

E-mail: wmmm@terrasoft.hu * Honlap: www.wmmm.hu
Tel/Fax: +36 74/316 222 * Számlaszám: 11746005-15416449

A szekcióban az egyéni tudományos kutatási témák bemutatása mellett általános érdeklődést keltett az élő történelem alkalmazása a múzeumi gyakorlatban tematikája, melynek elméleti alapjait és gyakorlatát a Szent István Király Múzeum munkatársai vezetésével újabb tanácskozás, illetve workshop keretében szeretnénk mélyebben megismerni.

Összeállította: dr. Fuksz Márta

Szekszárd, 2023. június 8.

Ódor János Gábor

WMMM igazgató

NKA pályázati beszámoló

NKA pályázati beszámolók / Keresés: M4 Wosinsky

Intézmény neve	Pályázat címe	Megítél összeg	Pályázati azonosító	Fájl
Wosinskyi Mór Megyei Múzeum	M4 - Múzeumok Együttműködésben konferencia	700000	209108/00045	Megtekintés